

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 6Co/97/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3112230894
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 02. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Stanislava Marková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2014:3112230894.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Stanislavy Markovej a členov JUDr. Ľubice Bajzovej a Mgr. Martina Trnavskej v právnej veci navrhovateľa KVANTUM Slovakia, s.r.o., so sídlom Prievidza, Matice Slovenskej 8, IČO 36 334 359 zastúpeného JUDr. Máriou Habalčíkovou, advokátkou so sídlom Prievidza, Bakalárska 4, proti odporkyni J. C., štátnej občanke Slovenskej republiky, bytom Q.-E. č. XXX, o zaplatenie 1.101,85 eur s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Trenčín zo dňa 8. októbra 2013 č. k. 15C/89/2013-76, jednohlasne takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e** .

Odporcovi náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a** .

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd napadnutým rozsudkom zamietol návrh navrhovateľa, ktorým sa domáhal od odporkyne zaplatenia 1.101,85 eur spolu s úrokom z omeškania 8,75% ročne z istiny 1.041,85 eur od 24.10.2012 do zaplatenia a zaplatenia zmluvnej pokuty 0,05% denne zo sumy 1.041,85 eur od 24.10.2012 do zaplatenia. Vychádzal zo skutkového zistenia, že účastníci v zmysle § 2 zákona o spotrebiteľských úveroch v spojení s § 497 Obchodného zákonníka uzatvorili zmluvu o úvere, na základe ktorej navrhovateľ poskytol odporkyni spotrebiteľský úver vo výške 800 eur a odporkyňa sa zaviazala tento úver vrátiť navrhovateľovi spolu s 2,6% mesačným úrokom v 36 mesačných splátkach po 43,05 eur. Práve pokiaľ ide o zmluvne dojednaný úrok z poskytnutého úveru 2,6% mesačne, čo je 31,20% ročne, tak súd prvého stupňa uviedol, že takto dojednaná výška úroku je v rozpore z dobrými mravmi, a toho dôsledkom je uzatvorená zmluva o úvere podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatná. Aj keď Občiansky zákonník neobsahuje legálnu definíciu pojmu dobré mravy, právna teória a ustálená súdna prax pod pojmom dobré mravy rozumie pravidlá morálneho charakteru, všeobecne platné v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje a presadzuje vzájomná slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie, pričom tieto pravidlá ako súhrn určitých etických a kultúrnych noriem v spoločnosti sú všeobecne uznávané a je daný všeobecný záujem na ich rešpektovaní. Dojednanie úrokov zo spotrebiteľského úveru v miere 31,20% ročne, ktorá miera viac ako dvakrát prevyšuje priemernú mieru úrokov obdobných spotrebiteľských úverov, poskytnutých v danom čase (15,15%), porušuje podľa súdu prvého stupňa uvedené pravidlá morálneho charakteru, teda je v rozpore s dobrými mravmi. Ďalej súd prvého stupňa vyslovil záver, že, keďže dojednanie úrokov z úveru je podstatnou náležitosťou zmluvy o úvere, neplatnosť tohto dojednania pre rozpor s dobrými mravmi spôsobuje neplatnosť celej úverovej zmluvy podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Pretože podľa záverov súdu prvého stupňa je úverová zmluva, ktorú účastníci uzatvorili, neplatná pre rozpor s dobrými mravmi podľa § 39 Občianskeho zákonníka, má navrhovateľ nárok nie na zmluvné plnenie, ale len na vrátenie plnenia, ktoré odporkyni podľa tejto neplatnej zmluvy poskytol. Odporkyňa získala finančné prostriedky v sume 800 eur na základe neplatnej zmluvy o úvere, a preto sa na jej strane jedná o bezdôvodné obohatenie, získané plnením z neplatného právneho

úkonu v zmysle § 451 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, a toto musí podľa §456 v spojení s § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka vydať navrhovateľovi, na úkor ktorého bezdôvodné obohatenie získala. V konaní bolo preukázané, že odporkyňa už z poskytnutých finančných prostriedkov navrhovateľovi vrátila celkovo 507,95 eur, a preto súd prvého stupňa uložil odporkyni povinnosť zaplatiť navrhovateľovi zvyšných 292,05 eur.

Proti tomuto rozsudku a to proti výroku II, ktorým súd návrh v zostávajúcej časti zamietol, podal včas odvolanie navrhovateľ a žiadal, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa v napadnutej časti zmenil a rozhodol tak, že mu prizná celý jeho nárok v zmysle návrhu, vrátane trov konania a trov právneho zastúpenia v konaní pred súdom prvého stupňa a tiež trovy odvolacieho konania. V odvolaní namietal, že záver súdu s poukazom na znenie zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, v spojení s § 52 a nasl. ustanovení Občianskeho zákonníka, je nesprávny a v jeho dôsledku súd prvého stupňa nesprávne vo veci rozhodol. Zmluva o spotrebiteľskom úvere č. 81052 bola medzi účastníkmi uzatvorená dňa 20.04.2011 a jedná sa o zmluvu o spotrebiteľskom úvere, ktorej režim sa prednostne spravuje zákonom č. 129/2010 Z.z. a podporne tiež ustanoveniami § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. V danom prípade ide teda o zmluvu o spotrebiteľskom úvere, pričom zmluva bola uzatvorená v písomnej forme a obsahuje všetky zákonom predpísané obsahové náležitosti, ktorých absencia by mohla privodiť inak právny dôsledok neplatnosti zmluvy. Istina úveru 800 eur bola odporkyni preukázateľne vyplatená, vopred skúmal spôsobilosť odporkyne spotrebiteľský úver riadne splácať, všetky podmienky poskytnutia úveru boli s odporkyňou vopred a individuálne dohodnuté v rozsahu tzv. formulára, pričom odporkyni bolo výslovne dané na výber, či bude podmienky poskytnutia úveru namietat' za účelom ich zmeny alebo nie. Následne boli podmienky poskytnutia úveru, ako boli vopred a individuálne dojednané, zakomponované do textu Zmluvy č. 81052. Správne je uvedená aj RPMNa priemerná hodnota RPMN. S poukazom na znenie § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka súdu preukázal listinnými dôkazmi, že všetky podmienky poskytnutia spotrebiteľského úveru odporkyni boli s touto vopred a individuálne dohodnuté, vrátane úroku z úveru, zmluvnej sankcie, paušálnej náhrady za zasielané upomienky pri porušení režimu splácania úveru, odporkyňa mala, ale nevyužila výslovne ponúkanú možnosť ovplyvniť obsah podmienok poskytnutia úveru, ktoré jej navrhol. Teda, ak by sa aj súdu prípadne javila niektorá zo zmluvných podmienok ako neprijateľná a teda neplatná, s poukazom na znenie § 41 Občianskeho zákonníka nemôže byť neplatnou a priniesť následok neplatnosti celej zmluvy, pretože každá zo zmluvných podmienok bola vyjednaná so spotrebiteľom vopred, individuálne a bola daná spotrebiteľovi možnosť ovplyvniť ich obsah. Z vyššie popísaných dôvodov a právnych skutočností vyplýva, že súd prvého stupňa vyvodil nesprávny záver o neplatnosti zmluvy pre rozpor s dobrými mravmi, a priznal mu iba nárok v sume istiny zodpovedajúcej rozdielu medzi vyplatenou istinou úveru a splatenou sumou zo strany odporkyne. Zároveň k odvolaniu pripojil fotokópie z poštovej podacej knihy, odoslanej doporučenej poštou, ako dôkaz o zaslaní upomienok, zmluvnej náhrady, za ktoré sa v rámci istiny nároku domáha. Aj táto podmienka poskytnutia úveru bola vopred a individuálne dohodnutá, všetky upomienky zaslal odporkyni dôvodne, suma 10 eur za 1 upomienku je primeraným nákladom na jeho strane a ide o náklady navyše, ktoré spôsobila výlučne odporkyňa.

Odporca sa k odvolaniu písomne nevyjadril.

Krajský súd preskúmal vec v intenciách ust. § 212 ods. 1 O.s.p. a zistil, že rozsudok okresného súdu je potrebné potvrdiť ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p.. O odvolaní navrhovateľa rozhodol bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu podľa § 214 ods. 2 O.s.p., v zmysle ktorého pojednávanie nebolo potrebné nariaďovať.

Podľa § 41 Občianskeho zákonníka, ak sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť, pokiaľ z povahy právneho úkonu alebo z jeho obsahu alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo, nevyplýva, že túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu.

Odvolací súd nesúhlasí s právnym záverom súdu prvého stupňa, podľa ktorého neplatnosť dohody o úroku má za následok neplatnosť celej zmluvy o úvere. Možným zdrojom pre vyššieuvedený právny záver súdu prvého stupňa je rozhodnutie NS SR vo veci sp.zn. 5Cdo 26/2011 cit: „K námietke dovolateľov, že odvolací súd mal vysloviť za neplatnú z dôvodu rozporu s dobrými mravmi len tú

časť dohody, ktorú vzhľadom na výšku dohodnutých úrokov považoval za neprimeranú, a teda nie celú dohodu o výške úrokov z omeškania, dovolací súd uvádza, že ak sa podľa § 41 Občianskeho zákonníka dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť, pokiaľ z povahy právneho úkonu alebo z jeho obsahu alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo, nevyplýva, že túto časť nie je možné oddeliť od ostatného obsahu. Tam, kde sa dôvod neplatnosti vzťahuje na celý právny úkon (dôvod neplatnosti sa týka jeho podstatnej zložky), je právny úkon neplatný v celom rozsahu. Otázkou možnosti a nemožnosti oddelenia právneho úkonu treba posudzovať z hľadiska povahy a obsahu celého právneho úkonu a nielen z hľadiska oddeľovanej časti. Zmluvu, pokiaľ ide o jej zákonom určené pojmové znaky, treba chápať ako nedeliteľný celok, v danom prípade bolo možné oddeliť časť zmluvy o pôžičke, ktorá v sebe obsahovala dohodu o výške úrokov, od samotnej zmluvy (platnosť zmlúv o pôžičke medzi účastníkmi nebola namietaná), avšak jej obsah tvorí nedeliteľný celok vo vzťahu k ujedaniu o dohodnutej výške úrokov. Túto dohodu považoval dôvodne odvolací súd za neplatnú z vyššie uvedených dôvodov, a podľa obsahu ju nebolo možné deliť tak, ako to má myslieť § 41 Občianskeho zákonníka.“ Z obsahu predmetného rozhodnutia je však zrejmé, že predmetom preskúmania rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšším súdom bola len dohoda o úrokoch, nie celá zmluva o pôžičke a v jej rámci sa dovolatelia domáhali vyslovenia neplatnosti len oddelenej časti výšky úroku, nad ktorou výškou je dohoda o úroku neplatná, a napádali rozhodnutie odvolacieho súdu, podľa ktorého je neplatná celá dohoda o úrokoch, navyše nešlo o zmluvu o spotrebiteľskom úvere. Právny záver o možnej neplatnosti celej zmluvy o pôžičke prezentuje rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky NS ČR sp.zn. 21Cdo 1484/04, cit.: Ak sú neplatné dojednania o výške úrokov obsiahnuté v zmluve o pôžičke, z povahy právneho úkonu a ani z jeho obsahu nevyplýva, že by túto časť nebolo možné oddeliť od ostatného obsahu zmluvy. Zmluva o pôžičke je však neplatná iba v dojednaní o výške úrokov len vtedy, ak oddelenie tejto časti od ostatného obsahu zmluvy nebránia ani okolnosti, za ktorých k zmluve došlo. Podobne cituje aj rozsudok Krajského súdu Prešov z 8. decembra 2011, sp. zn. 16Co/71/2011, ktorý uvádza: Súdny už judikovali, že aj ľahkomyselnosť dlžníka je kvalifikačným kritériom úžery (napr. Krajský súd v Prešove vo veci 3Co 3/2011). Kvalifikačné kritériá úžery nie je možné taxatívne uzavrieť. Vzhľadom na nedostatok explicitnej úpravy tzv. civilnoprávnej úžery sa dá judikatúrou dosiahnuť rovnaký výsledok. Civilnoprávna úžera spôsobuje neplatnosť právneho úkonu v celom rozsahu pre rozpor s dobrými mravmi (NS ČR 21Cdo 1484/04), pretože sa poskytuje úver pri nadvláde veriteľa za úžernú cenu úveru. V danom prípade pri zjavnom využití aj ľahkovážnosti dlžníka stačí, že k využitiu nadvlády nad dlžníkom dôjde aj čo len z nedbanlivosti (KS v Prešove 3Co 3/2011). Vzhľadom na to, že daná vec nebola doposiaľ posudzovaná z hľadiska ľahkomyselnosti dlžníka pri úvere za neprimeranú cenu úveru, odvolací súd oboznámil účastníkov s takýmto právnym posúdením.

Je však zrejmé, že v týchto prípadoch sa konštatovala neplatnosť celej zmluvy pre neplatnosť dohody o úrokoch z dôvodu okolností, za ktorých k uzavretiu zmluvy o úvere došlo (ľahkovážnosť dlžníka a pod). V danej veci sa však súd prvého stupňa takými okolnosťami nezoberal. Z obsahu spisu takéto okolnosti doposiaľ nevyplývali.

Podľa názoru odvolacieho súdu v danej veci neplatnosť dojednania o úrokoch v zmluve o úvere nespôsobuje sama o sebe (vzhľadom k povahe takejto zmluvy a k jej obsahu) neplatnosť zmluvy o úvere ako celku. Úprava obsiahnutá v § 502 Obchodného zákonníka posilňuje princíp obsahovej oddeliteľnosti tej časti právneho úkonu (zmluvy o úvere), ktorá sa týka úrokov, od ďalších častí takejto zmluvy (§ 41 Občianskeho zákonníka).

Na podporu obsahovej oddeliteľnosti možno uviesť aj úpravu zákona o spotrebiteľských úveroch (§ 9 zákona o spotrebiteľských úveroch), ktorá nesplnenie zákonných náležitostí zmluvy nesankcionuje neplatnosťou celej zmluvy, ale iba nedostatkom jej účinkov v časti dohody o úrokoch - úver sa považuje za bezúčinný a bez poplatkov.

Z uvedených dôvodov súd prisvedčil navrhovateľovi, že neplatnosť dohody o úrokoch nemá bez ďalšieho za následok neplatnosť celej zmluvy o úvere.

Odvolací súd posudzoval predmetnú zmluvu z hľadiska zákona o spotrebiteľských úveroch a z hľadiska ustanovení Občianskeho zákonníka upravujúcich spotrebiteľské zmluvy, ku ktorému právnemu posúdeniu sa navrhovateľ vyjadril aj v rámci odvolania. Odvolací súd nemal za preukázané tvrdenie navrhovateľa, že by šlo o individuálne dojednanú zmluvu. Z predložených dôkazov nie je zrejmé, že by mala odporkyňa možnosť ovplyvniť obsah zmluvy, predovšetkým výšku poplatkov za poskytnutie

úveru, zmluvnej pokuty, paušálnej sumy a že by došlo k dojednaniu inej výšky jednotlivých nárokov navrhovateľa ako v iných prípadoch, ktoré sú súdu známe z úradnej činnosti. Nie je preukázané, že by mala odporkyňa možnosť získať úver u navrhovateľa, ak by žiadala zmeniť výšku poplatku za poskytnutie úveru, výšku zmluvnej pokuty, výšku paušálnej sumy výdavkov za zaslanú upomienku. Skutočnosť, na ktoré navrhovateľ poukazuje a ktoré majú podľa neho preukazovať individuálne dojednanie napr. možnosť odporcu odstúpiť od zmluvy po 14 dňoch, je zákonným právom spotrebiteľa (§ 13 zákona o spotrebiteľských úveroch) a nie prejavom individuálneho prístupu navrhovateľa. V zmysle § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka preto súd podrobil zmluvné podmienky preskúmaniu.

Vzhľadom na ustanovenia § 52 ods. 1-4, § 53 ods. 1, 5 Občianskeho zákonníka platného v čase podpísania zmluvy medzi účastníkmi bolo povinnosťou súdu zisťovať, či zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahovala neprijateľné podmienky, či neodporuje niektorými dojednaniami dobrým mravom a nespôsobujú nerovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov. Podľa názoru súdu niektoré časti tejto zmluvy sú svojim obsahom koncipované tak, že pôsobia jednostranne v neprospech odporkyne ako spotrebiteľa. Tak vyhodnotil aj dohodnuté sankcie pre prípad porušenia povinnosti splácať riadne a včas spotrebiteľský úver - zmluvnú pokutu vo výške do 0,3% denne, čo je 109,5% ročne, a poplatok za upomienky vo výške 10 eur za každú zaslanú upomienku paušálne bez vyčíslenia skutočných nákladov spojených s vymáhaním pohľadávky v zmysle § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Tieto nároky preto považuje za neprimerané sankcie, ktoré sú neprijateľnou podmienkou v spotrebiteľskej zmluve v zmysle § 53 ods. 4 písm. k/ Občianskeho zákonníka. Občiansky zákonník v ustanovení § 53 ods. 5 považuje neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve za neplatné, preto nebol dôvod aplikovať moderačné právo ustanovenia § 545a Občianskeho zákonníka, ako sa domnieva navrhovateľ, keď požaduje zníženie výšky zmluvnej pokuty. Súd prvého stupňa preto správne zamietol návrh v časti o zaplatenie zmluvnej pokuty a náhrady za upomienky. Práve tak sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, podľa ktorého považuje dohodu o úroku za neplatnú pre rozpor s dobrými mravmi, keď tento viac ako dvojnásobne (až o 16 %) presahuje úrok v priemere dojednávaný finančnými spoločnosťami pri spotrebiteľských úveroch pre domácnosti v rozhodnom období. Pre porovnanie nemecká judikatúra stabilizovala závery o neplatnosti, ak boli dohodnuté úroky vyššie ako 12 % nad priemer na trhu (BGR AZ: XI. ZR 252/89).

Odvolací súd preto považuje za dôvodný len nárok na istinu úveru vo výške 800 eur po odpočítaní súm už zaplatených odporkyňou 507,95 eur, čo je v konečnom dôsledku suma rovnaká ako suma priznaná v rozsudku súdu prvého stupňa 292,05 eur titulom bezdôvodného obohatenia. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p..

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že úspešnému odporcovi právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, nakoľko si nárok na náhradu trov odvolacieho konania návrhom neuplatnil (§ 151 ods. 1 O.s.p.) a zo spisu mu ani žiadne trovy nevyplývali.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné .